

Asia: VN/2215/2025

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne vaikutusten arvioinnista?

Kyseessä on olennaisen suuri muutos tiedontoimitusvelvoitteisiin, joten katsomme sen olevan uusi tehtävä. Ostolaskujen tuottamisesta ja keskitetystä toimittamisesta ei ole olemassa aiempaa säätelyä ja kyseiset tiedot eivät ole osa nykyistä taloustiedon raportointia. Hankintatietovarantoon tullaan keräämään ostolaskudataa nykyisiä vapaaehtoisesti tehtyjä ostolaskudatan avauksia huomattavasti laajemmin ja huomattavasti tiheämmin kuin tällä hetkellä tai esimerkiksi talousraportoinnin osalta.

Hankintatietovarannon perustamisesta ja tietojen toimittamisesta syntyy kustannuksia niin tietojärjestelmämuutosten että hallinnollisten töiden lisääntymisenä. Koko tietovarannon perustaminen ja ylläpito sekä tiedon toimitus tulevat maksamaan huomattavasti ja katsomme, että valtion tulee korvata kustannukset täysimääräisinä kunnille. Esitetyn toimintamallin toimeenpano edellyttää kunnissa paljon muutoksia ainakin seuraaville toiminnan osa-alueilla:

- päätöksenteko ja organisoituminen
- toteutustavan suunnittelu
- järjestelmämuutosten toteuttaminen (integraatiot, rajapinnat ja liittymämuutokset)
- toimintatapamuutokset; prosessien määrittely ja muutosten toteutus
- muutoksen hallinnointi ja hallinta

Muutokset ja niiden vaikutusten arviointi sekä valmistelu joudutaan aloittamaan nopeasti lainsäädännön hyväksymisen jälkeen. Ennen muutosten aloittamista pitäisi olla tiedossa korvausten taso ja aikataulu sekä kertaluontoisten, että pysyvien kustannusten osalta.

2. Huomionne ehdotetusta hankintatietovarantolaista ja sen perusteluista?

Kilpailutustunnisteen lisääminen laskulle edistää hankinnan elinkaaren seuranta ja yhdenmukaistaa käytäntöjä. Lahden kaupunki on jo vuodesta 2016 julkaissut ostolaskutiedot omilla verkkosivuillaan ja tietovaranto tulee kokoamaan yhteen julkisten toimijoiden tiedot.

3. Huomionne ehdotetuista muutoksista julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin sekä edellä mainittujen lakien perusteluista?

Lakimuutoksella ehdotetaan, että hankinta-asiakirjojen tulee olla saatavilla ilman minkäänlaista rekisteröitymistä tai kirjautumista. Tämä toteuttaa hankintadirektiiviä ja ehdotuksen perustelujen mukaisesti tukee avoimuutta ja yhdenvertaisuutta.

Valtiokonttorille ehdotetaan määräyksenantovaltuutta hankintamenettelyssä ilmoitettavista tiedoista, ilmoittamisessa käytettävistä lomakkeista sekä ilmoitusten sisällöstä ja julkaisemisesta. Oikeutta tulee rajata teknisiin muutoksiin selkeyden takia.

4. Huomionne ehdotetuista muutoksista Valtiokonttorista annettuun lakiin ja niiden perusteluista?

Valtiokonttorille ehdotetaan oikeutta saada pyynnöstä ja maksutta tarjoustiedot hankintayksiköltä tai kilpailutusjärjestelmää toimittavalta taholta. Lahden kaupunki käyttää sähköisiä kilpailutusjärjestelmiä ja selkein tarjoustietojen toimittamistapa olisi, että kilpailutusjärjestelmätoimittaja toimittaa tiedot. Lahden kaupunki kannattaa lakiehdotuksen esitystä, jonka mukaan tietovarantoon toimitettavat tarjoustiedot ovat salassa pidettäviä.

5. Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta?

Ostolaskudatan toimitusaikataululla tulevaan hankintatietovarantoon on vaikusta kunnille aiheutuviin kustannuksiin sekä toimittamisesta aiheutuvaan työmäärään. Mikäli aikataulu ei ole tiedossa, on kustannusten arviointi vaikeaa. Kustannuksiin ja työmäärän vaikuttaa myös ostolaskujen vaadittu tietosisältö.

Mörsky Tiina

Lahden kaupunki - KH 16.12.2025 § 381